

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SÉMANTICKO-MOTIVAČNÍ TYPY NĚMECKÝCH PŘÍJMENÍ
V KAŠPERSKÝCH HORÁCH

Vedoucí práce: prof. PhDr. Alena Jaklová, CSc.

Autor práce: Eliška Hrušková

Studijní obor: Česko-německá areálová studia

Ročník: 3

2019

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 9. května 2019

Tímto bych chtěla poděkovat prof. PhDr. Aleně Jaklové, CSc., za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady, připomínky a podporu po celou dobu psaní práce. Dále bych ráda poděkovala vedení města Kašperské Hory, zejména panu starostovi Petru Málkovi, paní tajemnici Ing. Andree Staňkové a zaměstnancům z Evidence obyvatelstva Městského úřadu Kašperské Hory za ochotu a nápomoc při získávání dat nezbytných pro napsání mé práce. Velký dík patří také zaměstnancům SOkA Klatovy. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svým přátelům a především své rodině za jejich podporu po celou dobu mého studia i během psaní mé bakalářské práce.

ANOTACE

Hlavním tématem bakalářské práce je analýza současných německých příjmení v Kašperských Horách z hlediska sémanticko-motivačních typů. Práce je rozdělena na dvě části, první se zabývá historickým kontextem města Kašperské Hory od jeho vzniku přes bouřlivé 20. století až do 21. století. Sledována je zejména historie a vzájemný vztah českých a německých obyvatel města. Druhá část práce je zaměřena na vytvoření materiálového korpusu, který obsahuje kompletní seznam všech současných příjmení německého původu obyvatel města Kašperské Hory. Jednotlivá příjmení jsou dále za pomoci odborné literatury rozdělena a analyzována podle sémanticko-motivačních kategorií.

Klíčová slova: Kašperské Hory; historie Kašperských Hor; sémanticko-motivační typy; německá příjmení obyvatel města Kašperské Hory; analýza příjmení

ANOTATION

The main topic of this bachelor thesis is the analysis of current German surnames in the city Kašperské Hory according to individual semantic-motivational categories. The thesis is divided into two parts, the first one deals with the historical context of the city Kašperské Hory. It has been since the foundation of the city, through the difficult 20th century to the 21st century. The history and the relationship between the Czech and German inhabitants of the city are especially studied. The second part is focused on the creation of a material corpus, which contains a complete list of all the current surnames of the German origin of the inhabitants in the city Kašperské Hory. The surnames are divided and analyzed by professional literature according to semantic-motivational categories.

Keywords: Kašperské Hory; history of the city Kašperské Hory; semantic-motivational category; German surnames of the inhabitants of Kašperské Hory; surname analysis

OBSAH

ÚVOD.....	11
SEZNAM ZKRATEK	12
1. CHARAKTERISTIKA A HISTORIE OBCE KAŠPERSKÉ HORY	13
1.1 Raná historie města	13
1.2 Středověk	14
1.3 Zlatá stezka	14
1.3.1 Kašperskohorská větev Zlaté stezky	15
1.4 Zlatá cesta	16
1.5 Novověk.....	17
1.5.1 Obyvatelstvo	18
1.6 20. století.....	20
1.6.1 Odsun německého obyvatelstva.....	21
1.6.2 50. léta 20. století až 21. století.....	23
2. MATERIÁLOVÝ KORPUS.....	24
3. NĚMECKÁ PŘÍJMENÍ V KAŠPERSKÝCH HORÁCH	25
3.1 Seznam obyvatel Kašperských Hor s příjmením německého původu.....	26
4. SÉMANTICKO-MOTIVAČNÍ TYPY NĚMECKÝCH PŘÍJMENÍ V KAŠPERSKÝCH HORÁCH.....	30
4.1. Německá příjmení z osobních jmen.....	31
4.1.1 Příjmení z jednotlivých typů složených germánských osobních jmen	31
4.1.1.1 Příjmení z německých osobních jmen ze základem -wald, -bald	31
4.1.1.1.1 Příjmení se změnou -elt > -el/-l	31
4.1.1.1.2 Příjmení se změnou -bald > -al	31
4.1.1.2 Příjmení z osobních jmen se základem -hart	31
4.1.1.3 Příjmení z osobních jmen se základem -bert	31
4.1.1.3.1 Příjmení se zánikem -t v základu -bert	31
4.1.1.4 Příjmení z osobních jmen se základem -mar	31
4.1.1.5 Příjmení z osobních jmen se základem -her	32
4.1.2 Příjmení z hláskově počestěných osobních jmen	32
4.1.3 Příjmení z německých jmen biblických a jmen světců.....	32
4.1.3.1 Příjmení ze základních německých podob těchto jmen.....	32
4.1.3.2 Příjmení z nářečních podob těchto jmen.....	32
4.1.4 Příjmení z částí osobních jmen a z hypokoristik	33
4.1.4.1 Příjmení z částí osobních jmen bez odvozovacích přípon	33

4.1.4.1.1 Příjmení ze začátků osobních a křestních jmen	33
4.1.4.2 Příjmení z hypokoristik odvozených příponami	33
4.1.4.2.2 Přípona -z, -ze	33
4.1.4.3 Příjmení zakončená souhláskou -š a příponami s ní	33
4.1.4.4 Příjmení s příponou -er	33
4.1.4.4.1 Z hypokoristik církevních jmen	33
4.1.4.5 Příjmení zdrobnělá	34
4.1.4.5.1 Z částí jmen	34
4.1.4.5.1.1 Ze začátků	34
4.1.4.5.2 Zdrobnělá příjmení na -el z hypokoristik	34
4.1.4.5.2.1 s derivací s příponou -tz	34
4.1.4.5.3 Zdrobnělá příjmení z českých hypokoristik	34
4.1.5 Složená příjmení obsahující osobní a křestní jména v základní nebo hypokoristické podobě	34
4.1.5.1 Nepravé složeniny s názvy věcí	34
4.1.6 České prvky v německých příjmeních Čechů z osobních a křestních jmen ..	35
4.1.6.1 České přípony u německých příjmení Čechů z osobních a křestních jmen	35
4.1.6.1.1 Počeštění německé přípony -ig v -ík	35
4.1.6.2 Příjmení českých obměn německých podob některých křestních jmen .	35
4.2 Německá příjmení z toponym a jiných vlastních jmen	35
4.2.1 Německá příjmení Čechů z místních jmen	35
4.2.1.1 Příjmení z německých místních jmen na našem území	35
4.2.1.1.1 Příjmení z německých ekvivalentů českých místních jmen	35
4.2.1.1.2 Příjmení z našich místních jmen německého původu	35
4.2.1.2. Příjmení z místních jmen na území Saska (a Horní Lužice)	36
4.2.1.3 Příjmení z německých místních jmen na území bývalého Pruského Slezska a Lužice	36
4.2.1.4 Příjmení z místních jmen na území Rakouska	36
4.2.1.5 Příjmení z častějších místních jmen na různých územích obývaných Němci	36
4.2.2 Příjmení z pomístních jmen a obecných jmen zeměpisných	37
4.2.2.1 Příjmení z hydronym	37
4.2.2.2 Příjmení z pojmenování lesů, porostů a lesních pozemků	37
4.2.2.2.1 Z pojmenování lesa a typů porostu	37
4.2.2.2.2 Příjmení z pojmenování obdělávaných pozemků	37

4.2.3 Příjmení z etnonym, názvů krajin, zemí a států	37
4.2.3.1 Příjmení z označení Němců	37
4.2.3.1.1 Z označení obyvatel Bavorska a jeho částí	37
4.3 Německá příjmení z apelativ	38
4.3.1 Příjmení z apelativ označující společenské a sociální vztahy.....	38
4.3.1.1 Poddaní, svobodníci a panské statky v příjmeních	38
4.3.1.1.1 Příjmení z označení svobodníků	38
4.3.1.1.2 Příjmení z označení sedláků	38
4.3.1.1.2.1 Ze základu Bauer	38
4.3.1.1.2.2 Složená s – bauer	38
4.3.1.1.2.3 Složená s – meier	38
4.3.1.1.2.4 Se základem Hof	38
4.3.1.1.2.5 Ostatní	38
4.3.1.1.3 Příjmení z označení drobných rolníků	39
4.3.1.1.4 Příjmení z označení lesních zaměstnanců.....	39
4.3.1.1.4.1 myslivců.....	39
4.3.1.1.4.2 hajných.....	39
4.3.1.1.5 Příjmení z označení rybářů a dalších pracovníků v přírodě.....	39
4.3.1.1.5.1 Z označení rybářů a chovatelů ryb.....	39
4.3.1.2 Příjmení z označení světských i církevních hodnostářů, jejich služebníků a z označení vojenských osob a hodností	39
4.3.1.2.1 Příjmení z označení vojenských osob	39
4.3.1.2.1.1 Z obecně druhových názvů	39
4.3.1.3 Příjmení z názvů povolání	39
4.3.1.3.1 Příjmení z názvů řemeslníků a jiných pracovníků.....	39
4.3.1.3.2 Příjmení z názvů jednotlivých druhů řemesel.....	40
4.3.1.3.2.1 Z názvů řemeslníků pracujících s kovy	40
4.3.1.3.2.2 Z názvů řemeslníků pracujících se dřevem.....	40
4.3.1.3.2.3 Z názvů řemeslníků pracujících s kamenem a zeminou	40
4.3.1.3.2.4 Z názvů pracovníků v textilní výrobě	40
4.3.1.3.2.5 Z názvů pracovníků v potravinářství	40
4.3.1.3.3 Příjmení z názvů pracovníků ve veterinářství.....	41
4.3.1.3.4 Příjmení z názvů pracovníků v obchodě.....	41
4.3.1.3.5 Příjmení z názvů pracovníků v pohostinství.....	41
4.3.1.4 Příjmení podle společenských poměrů a vztahů.....	41

4.3.1.4.1 Příjmení z titulů v obecní správě	41
4.3.2 Příjmení z apelativ vztahujících se k člověku.....	41
4.3.2.1 Příjmení z názvů tělesných a duševních vlastností a stavů.....	41
4.3.2.1.1 Příjmení s významy „podivín“, „bloud“, „omezenec“ a „plačtivý“	41
4.3.2.1.2 Příjmení s názvy „chlubil“, „žvanil“, „popudlivý“ a „hádavý“	41
4.3.2.2 Příjmení z pojmenování částí těla.....	42
4.3.2.2.1 Z pojmenování končetin	42
4.3.2.2.2 Z pojmenování vnitřností.....	42
4.3.2.2.3 Z názvů pro vady pleti a jiné tělesné nedostatky	42
4.3.3 Příjmení z apelativ vztahující se k přírodě.....	42
4.3.3.1 Příjmení z názvů živočichů.....	42
4.3.3.1.1 Příjmení z názvů savců	42
4.3.3.1.1.1 Z názvů domácích zvířat.....	42
4.3.3.1.1.2 Z názvů lovné zvěře.....	42
4.3.3.1.1.3 Z názvů šelem	42
4.3.3.1.2 Příjmení z názvů ptáků	42
4.3.3.1.2.1 Volně žijících.....	42
4.3.3.2 Příjmení z názvů rostlin, jejich částí a plodů	43
4.3.3.2.1 Příjmení z názvů květin	43
4.3.3.2.2 Příjmení z názvů ovocných stromů.....	43
4.3.3.2.3 Z částí stromů a keřů.....	43
4.3.3.2.4 příjmení ze dřeva a jeho podob.....	43
4.3.3.3 Neživá příroda v příjmeních	43
4.3.3.3.1 Příjmení z pojmenování atmosférických jevů a počasí	43
4.3.4 Příjmení z názvů a věcí.....	43
4.3.4.1 Příjmení z názvů potravin, jídel a nápojů	43
4.3.4.1.1 Z názvů pečiva	43
4.3.4.2 Příjmení z názvů textilu a obuvi	44
4.3.4.2.1 Z názvů látek a dalších textilních výrobků	44
4.3.4.2.2 Z názvů oděvů a oděvních doplňků	44
4.3.4.3 Příjmení z názvů nástrojů, strojů a jejich částí	44
4.3.4.3.1 Z názvů kovových nástrojů.....	44
4.3.4.3.2 Z názvů dřevěných nástrojů	44
4.3.4.3.3 Z názvů hudebních nástrojů.....	44

4.3.4.4 Příjmení z názvů různých věcí.....	44
4.3.4.4.1 Z názvů nádob.....	44
4.3.5 Příjmení z abstrakt, kolektiv, názvů náboženských představ aj.	44
4.3.5.1 Příjmení ze substantiv abstraktních, hromadných apod.....	44
4.3.5.1.1 Z označení času.....	44
4.3.5.1.2 Z označení množství míry a váhy	45
4.3.5.2 Příjmení z náboženských pojmů	45
4.3.5.2.1 Z Pojmenování nadpřirozených bytostí	45
4.4 Německá příjmení z jiných slovních druhů než substantiv	45
4.4.1 Příjmení z adjektiv	45
4.4.1.1 Základních	45
4.4.1.1.1 Označujících tělesný vzhled.....	45
4.4.1.1.2 Označující vlastnosti a barvu pleti, event. vlasů aj.....	45
4.4.1.1.3 Označující vlastnosti hlasu	46
4.4.1.1.4 Označující stav zdraví.....	46
4.4.1.1.5 Označující povahové vlastnosti a sklony	46
4.4.1.1.5.1 Povahové rysy.....	46
4.4.1.1.5.2 Vztah k práci	46
4.4.1.1.5.3 Způsob chování.....	46
4.4.1.1.5.4 Jakost smyslových vjemů (na označení povahy a chování)	46
4.4.1.1.6 Označující ostatní vztahy.....	46
4.4.1.1.6.1 časové.....	46
4.4.1.2 Složených:.....	47
4.4.1.2.1 Označující tělesné vlastnosti.....	47
4.4.1.3 Příjmení složená z adjektiv a komponentu – mann	47
4.4.1.3.1 Označující tělesné vlastnosti.....	47
5. NEJFREKVENTOVANĚJŠÍ SÉMANTICKO-MOTIVAČNÍ TYPY	
NĚMECKÝCH PŘÍJMENÍ V KAŠPERSKÝCH HORÁCH	48
ZÁVĚR	49
LITERATURA A ZDROJE.....	51
SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

Ve své bakalářské práci *Sémanticko-motivační typy německých příjmení v Kašperských Horách* nejdříve stručně charakterizuji město, jeho polohu a počet obyvatel.

V první kapitole se zabývám historií města od jeho vzniku přes středověk, novověk až po 20. a 21. století. Důraz je kladen zejména na německou historii města ve vztahu k české historii města. Uvádím zde také *Zlatou stezku*, zejména její kašpersko-horskou větev, *Zlatou cestu* a situaci před 30.letou válkou a po ní. Dále se zabývám složením obyvatel obce Kašperské Hory a germanizací v průběhu historie města. Další část práce je věnována 20. století, situaci po 1. světové válce a společenským změnám za 2. světové války.

Následující popis odsunu německých obyvatel z obce Kašperské Hory je zpracován na základě archivních materiálů ze SOkA Klatovy. Historickou část bakalářské práce uzavírá situace 50. let 20. století a počátek 21. století.

Ve druhé a třetí části práce je popsán vznik materiálového korpusu současných německých příjmení obyvatel Kašperských Hor. Uvádím zde způsob získání potřebných dat, nutnost dodržení GDPR¹ a postup ověřování, zda se jedná o německé příjmení, či nikoliv. Následuje úplný seznam současných obyvatel s německým příjmením a jejich podíl na celkové populaci města Kašperské Hory.

Ve čtvrté části bakalářské práce se zabývám analýzou německých příjmení a jejich zařazením do jednotlivých sémanticko-motivačních typů. Při analýze jednotlivých příjmení jsou využity poznatky z onomastiky za použití jak odborných publikací, tak internetových zdrojů.

Poslední částí bakalářské práce je určení nejfrekventovanějších sémanticko-motivačních typů současných německých příjmení v Kašperských Horách a uvedení souvislostí mezi současnými příjmeními a historií a polohou města.

¹ Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (General Data Protection Regulation).

SEZNAM ZKRATEK

Bav. – Bavorsko

bav. – bavorský

čes. – česky, české

HFr. – Horní Franky

Kašp. Hory – Kašperské Hory

lat. – latinské

m. n. m. – metrů nad mořem

MJ – místní jméno

něm. – německý

KJ – křestní jméno

OJ – osobní jméno

p. ř. n. l. – před naším letopočtem

PSlez. – bývalé Pruské Sasko s částí Lužice, dnes část Polska

Rak. – Rakousko

Sa. – Sasko

St. – Štýrsko/Steiermark

stněm. – staroněmecky

střhněm. – středohornoněmecky

střlat. – středověká latina

žid. – židovské

1. CHARAKTERISTIKA A HISTORIE OBCE KAŠPERSKÉ HORY

Kašperské Hory se nacházejí v Plzeňském kraji v okrese Klatovy ve výšce 758 m n.m. Patří do správního obvodu města Sušice a rozkládají se na ploše 4 412 ha. K 1. 1. 2018 zde žilo celkem 1 490 obyvatel, z toho 737 mužů a 753 žen. Obec se dále dělí na části: Červená, Dolní Dvorce, Kavrlík, Lídlovy Dvory, Opolenec, Podlesí, Tuškov a Žlíbek.²

1.1 Raná historie města

Historie osídlení Kašperských Hor a zejména jejich severní části sahá až do doby halštatské a laténské, kdy bylo území osídleno Kelty, kteří se zde živilí rýžováním zlata. Pozůstatky keltského osídlení jsou dodnes vidět nedaleko řeky Losenice, kde se do výšky 1000 m. n. m. tyčí zbytky bývalého hradiště zvaného *Obří hrad*.³ Nacházel se zhruba 7 km jihovýchodně od dnešních Kašperských Hor a je považován za nejvýše položený pravěký objekt na našem území. Další keltské hradiště se nacházelo v blízkosti řeky Otavy a neslo název *Sedlo*. V tehdejších dobách vedla k šumavskému Pootaví jedna z nestarších obchodních cest tzv. *Vintířova stezka*.

V raném středověku se zde začaly objevovat první kamenné stavby v románském a později i gotickém stylu, jako např. nejruznější kostelíky. Postupem času nahradila rýžování zlata jeho těžba, a právě do této doby na přelomu 13. a 14. století spadá vznik obce Kašperské Hory.⁴ Vznikla zde rozsáhlá hornická osada, kolonizovaná převážně německými horníky, kteří ji po zdejších skalách pojmenovali *Reichenstein*, později *Bergreichenstein*. Pojmenování vzniklo ze staroněmeckého předložkového výrazu *am reichen Stein* (čes. *bohaté skály*).

V předhusitské době bylo okolí Kašperských Hor považováno za nejdůležitější zlatonosnou oblast českého království, která se táhla v délce cca 10 km a šířce 2-3 km od hory Žďárova až po horu Křemelná. Významnou oblastí, která se nacházela jižně od

² Kašperské Hory. Místopisný průvodce po České republice [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8765/kasperske-hory/pocet-obyvatel/>.

³ HUBENÝ, Pavel. Okres Klatovy = Kreis Klatovy = Klatovy district. Klatovy: Referát kultury Okresního úřadu v Klatovech prostřednictvím RRA Šumava, [2000?], s. 22.

⁴ HROPENIAK, Vladimír, ed. Kašperské Hory: Informace o městě, jeho památkách a historii slavné Zlaté stezky. Kašperské Hory: Muzeum Šumavy, 1991, s. 1-2.

města, bylo údolí Zlatého potoka. Pozůstatky hlubinných prací, jako jsou nejrůznější štoly a šachty, jsou zde patrné dodnes.⁵

1.2 Středověk

Nejstarší písemná zmínka o městě pochází z roku 1338 a nalézá se na zástavní listině krále Jana Lucemburského. Ještě starší, než město je však kostel sv. Mikuláše, jehož stáří se podle dochovaných fresek datuje k přelomu 13. a 14. století. Obec se těšila velkému rozkvětu a rozvoji převážně ve 14. století za vlády Jana Lucemburského.⁶

Jan Lucemburský byl prvním panovníkem střední Evropy, který dal razit zlatou minci a za jeho vlády zde pracovalo přes 300 mlýnů na zlatonosnou rudu. Tehdejší osada byla králem povýšena na město a získala svoji vlastní pečeť a znak, který je považován za nejstarší městský znak v Čechách. V roce 1345 město získalo významné privilegium, které ho osvobodilo od placení cla a mýta.

Kašperským Horám se dostalo pozornosti i za vlády Karla IV. Panovník zde nechal zřídit novou obchodní cestu. Silnice je nazývána jako *kašperskohorská větev Zlaté stezky*. Karel IV. nechal také v letech 1356-1361 postavit nedaleko města královský hrad *Kašperk* (něm. *Karlsberg*), který měl za úkol chránit zemské hranice, obchodní stezky a zlaté doly. Na hradě se také nacházela správa tehdejšího Prácheňského kraje.⁷

1.3 Zlatá stezka

Pod pojmem *Zlatá stezka* (něm. *Goldener Steig*) se v minulosti skrývaly tři staré obchodní cesty, které spojovaly Německo s Čechami. Pojmenování se nejvíce uchytilo v systému stezek, které od raného středověku vedly do českých zemí z německého Pasova a sloužily zejména k přepravě soli ze Solnohradska směrem na sever. Název *Zlatá stezka* je nejspíše odvozen od zisků z obchodů, které se díky ní mohly uskutečnit a od četných

⁵ HORPENIAK, Vladimír, ed. Kašperské Hory: Informace o městě, jeho památkách a historii slavné Zlaté stezky. Kašperské Hory: Muzeum Šumavy, 1991, s. 1-2.

HORPENIAK, Vladimír a Jaroslav NĚMEC. Město Kašperské Hory na počátku nového tisíciletí. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Hudebním vydavatelstvím Kneifl, 2001, s. 12.

⁶ Řádky z historie. Oficiální web města Kašperské Hory [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.kasphory.cz/turista/poznej-kasperky/historie>.

⁷ HORPENIAK, Vladimír, ed. Kašperské Hory: Informace o městě, jeho památkách a historii slavné Zlaté stezky. Kašperské Hory: Muzeum Šumavy, 1991, s. 2.

HORPENIAK, Vladimír a Jaroslav NĚMEC. Město Kašperské Hory na počátku nového tisíciletí. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Hudebním vydavatelstvím Kneifl, 2001, s. 12-13.

panovnických privilegií, které se na ni vztahovaly. Existuje také teorie, že pojmenování má co dělat s velkým výskytem rýžovišť zlata, která byla rozmístěna na šumavských řekách a potocích podél stezky. Pasovská *Zlatá stezka* sloužila jak k přepravě obchodního zboží, tak k výměně myšlenek a kultury, a ve válečných dobách dokonce jako cesta pro vojsko. Své využití našla i u německých kolonistů, kteří se zejména od 13. století začali usídlvat v česko-německém pohraničí.

Od 13. až do 16. století sloužila stezka jako nejdůležitější spojnice jižního Německa s českými zeměmi.

Systém *Zlaté stezky* nezůstal po staletí stejný a postupně se vyvíjel. Vyskytovalo se v něm mnoho zkratk, odboček i „zakázaných tras“. Hlavním výchozím bodem bylo, jak již bylo řečeno, jihoněmecké město Pasov, ze kterého se do tří směrů rozcházely tyto větve:

1. *Dolní Zlatá stezka*, doložená již v 11. století a nejstarší ze všech. Přes města Salzweg, Volary a Albrechtovice spojovala Pasov s Prachaticemi.
2. *Střední Zlatá stezka* z počátku 14. století spojovala přes města Reut, Strážný a Solnou Lhotu města Pasov a Vimperk.
3. *Horní Zlatá stezka*, jejíž vznik se datuje do poloviny 14. století, vedla přes Freyung, Kreuzberg a Horskou Kvildu a spojovala Pasov s Kašperskými Horami.

Zlatá stezka zažívala svůj vrchol především ve 13. a 14. století a nejvýznamnějšími mezními body byly Pasov a Prachatice. Po 30.leté válce a díky konkurenci soli z Rakouska provoz na *Zlaté stezce* ustal a do 18. století zanikl. Její části byly začleněny do nově vznikající sítě komunikací. Dodnes jsou však na některých místech patrné stopy, kudy tato rozvětvená trasa vedla.

1.3.1 Kašperskohorská větev Zlaté stezky

Vznik této nejmladší větve se datuje do poloviny 14. století, kdy se král a římský císař Karel IV. rozhodl rozšířit propojení Čech se sousedními německými zeměmi. Nechal proto vybudovat obchodní cestu, známou jako *Zlatá stezka*, která vedla z horního Pootaví do Pasova. V roce 1366 Karel IV. potvrdil kašperskohorským obyvatelům právo skladu obchodního zboží, které se do Čech dováželo. Kašperskohorská *Zlatá stezka* sloužila k dovozu soli, zboží ze Středomoří a Podunají směrem do Čech a k vývozu potravin a obilí směrem do Bavorska. Na její trase postupně vzniklo několik osad, které sloužily jako celní a strážní stanice.

Rozvoj kašperskohorské stezky narušily husitské války, kdy obchod téměř ustal a cesty byly používány především pro vojenské účely. Kupci a soumaři tak využívali odklonové cesty přes osadu Cimruk (Kozí Hřbet), která spadala k panství hradu Kašperk. Na mapách z doby vlády Habsburků roku 1736 je již cesta přes Kozí Hřbet zakreslena jako hlavní trasa.

Česká část kašperskohorské *Zlaté stezky* se však vyznačovala i spory, které mezi posádkou hradu Kašperk a bavorskými pány trvaly až do 50. let 15. století. Hradní páni podnikali směrem za hranice ničivé vpády a spor se dostal až k bavorskému knížeti Albrechtovi, u kterého si Bavoři stěžovali, že ozbrojení muži z Kašperku zajali jejich lid a vypálili celou vesnici. Hradním pánem byl v té době husita Petr Zmrzlík ze Svojšína, který si tímto způsobem nejspíše řešil spory se svými německými sousedy. Spory se ale podařilo díky Jiřímu Poděbradskému a Zdeňku ze Šternberka urovnat a ničivé vpády po roce 1453 ustaly.

Nejstarší zachycená podoba stezky pochází z roku 1520 a je na ní zobrazeno i její pokračování směrem do Sušice a Klatov. Kromě hradu Kašperk mělo na stezku významný vliv také samotné město Kašperské Hory, které díky obchodování vzkvétalo. V roce 1617 se do jeho dědičného vlastnictví dostal dokonce samotný hrad. O údržbu kašperskohorské větve se v Čechách staralo město a zástavní držitel hradu, na německém území plnili tuto úlohu úředníci pasovského biskupa.

Jak již bylo řečeno, úpadek *Zlaté stezky* nastal na přelomu 16. a 17. století. V roce 1706 navíc císař Josef I. zakázal dovoz jakékoliv cizí nerakouské soli do Čech. Nařízení znamenalo pro stezku konec a po roce 1729 došlo k začlenění částí komunikace do moderních spojnic mezi Čechami a Bavorskem. Poslední pokus o obnovu *Zlaté stezky* z Kašperských Hor do Pasova podnikl císař Karel VI. Z obavy, že by tak mohl být usnadněn pohyb nepřátelským vojskům, ale ze záměru nakonec sešlo.⁸

1.4 Zlatá cesta

Zlatá cesta (něm. *Goldene Strasse*) je další středověkou komunikací navazující na *Zlatou stezku*. Také o její vznik se zasloužil Karel IV., který ji označil za veřejnou komunikaci (*strata publica*). Postupně se jí začalo také říkat „česká“, nebo „stará“. *Zlatá cesta* také

⁸ KUBŮ, František a ZAVŘEL, Petr. *Zlatá stezka: historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty*. 3., Úsek Kašperské Hory – státní hranice. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2009, s. 9-43.

procházela Šumavou, ale na rozdíl od *Zlaté stezky* byla politicky i hospodářsky spravována bavorským vévodstvím, v té době samostatným státem říše. Zlatá cesta vycházela na Dunaji z Pasova a dále vedla přes Grafenau a Waldhäuser pod horu Luzný a z té dále do Čech přes Horskou Kvildu, kde se napojila na kašperskohorskou větev *Zlaté stezky*. Cestu chránilo na bavorské straně město Grafenau a na české opět hrad Kašperk. Také *Zlatá cesta* byla od poloviny 14. století využívána k obchodním účelům. Císař Karel IV. plánoval ze *Zlaté cesty* vytvořit dálkovou trasu, s jejíž pomocí chtěl přes Pasov a Salzburg propojit Prahu s Benátkami a Středomořím. Plánovalo se vystavět cestu od pobřeží podél Labe do Prahy a dále přes Šumavu až do Pasova a přes Pasov pak dále do Solnohradska a přes Alpy až do Benátek. Právě *Zlatá cesta* se měla stát součástí této obří mezinárodní komunikace. K realizaci však nikdy nedošlo.

V 15. století potkal *Zlatou cestu* podobný osud, jako *Zlatou stezku*, totiž byla ochromena husitskými válkami. Velkého oživení se *Zlatá cesta* dočkala v roce 1560, kdy se na bavorského vévodu Albrechta obrátilo město Grafenau s cílem obnovit zašlou slávu této komunikace. Cesta tak nadále prosperovala až do roku 1608, kdy bavorské vévodství prodalo svoji sůl městu Pasov, které ji pak spolu s tou vlastní dopravovalo do Čech po *Zlaté stezce*. Definitivní provoz *Zlaté cesty* rovněž ukončil zákaz o dovozu cizí soli vydaný Josefem I. v roce 1706.⁹

1.5 Novověk

Kašperské Hory se těšily přízni téměř všech panovníků, kteří až do konce 18. století usedli na český trůn. Z let 1345-1794 je dochováno celkem 42 královských pergamenových listin, které obci přidělují a potvrzují nejrůznější privilegia. Významným je především rok 1584, kdy se Kašperské Hory staly královským městem.¹⁰

Mezi další události, které formovaly jejich ráz, patří například rok 1551 a stavba měšťanského pivovaru, který fungoval až do roku 1947. Tehdy byl jeho provoz i přes nesouhlas místních obyvatel zastaven. V roce 1572 udělil Maxmilián II. městu na žádost purkmistra a konšelů pečeť a nový znak. Kašperské Hory si svoji významnou pozici udržely až do 30.leté války, která proběhla v letech 1618-1648, kdy došlo k výraznému poklesu těžby zlata.

⁹ HORPENIAK, Vladimír, ed. Karel IV. a zlaté horní Pootaví. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2016, s. 40-43.

¹⁰HORPENIAK, Vladimír a Jaroslav NĚMEC. Město Kašperské Hory na počátku nového tisíciletí. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Hudebním vydavatelstvím Kneifl, 2001, s. 13.

Ve 2. polovině 18. století fungovalo už jen několik štol. Již nevýnosná těžba zlata byla nahrazena obchodem, sklářstvím, dřevařstvím, papírenstvím a chovem dobytka.¹¹ Občasná těžba však probíhala až do poloviny 19. století a poslední těžební pokusy sahají až do let 1917-1923. S těžbou zaniklo také bohatství města a výnos ze *Zlaté stezky*.

V 16.-18. století se v Kašperských Horách velmi rozvinul sklářský průmysl, který městu alespoň částečně nahradil ušlý zisk. Rozmach větších skláren se však datuje až do 19. století. O tehdejší životě se můžeme dočíst z knih Karla Klostermanna, jehož otec v letech 1862-1875 pracoval v Kašperských Horách jako městský lékař.¹²

V 19. století se město stalo sídlem mnoha úřadů a škol a zároveň se zde rychle rozvíjel společenský život. V roce 1872 zde sušický podnikatel Bernard Fürth založil továrnu na sirky, která byla v provozu do roku 1902. V roce 1882 založil v Bavorsku narozený Angličan J. H. Simlick tovární komplex na výrobu zápalek na Zlatém potoce v Amálině údolí.

Co se týká školství, v letech 1878–1926 fungovala ve městě Odborná škola pro zpracování dřeva, jejíž žáci se mohli vzdělávat v oborech, jako je truhlář, tesař, soustružník dřevař, bednář, kolář a mnoho dalších. Školu navštěvoval také český karosář Josef Sodomka.¹³ Kromě dřevařské školy a měšťanské školy, která v roce 1871/72 nahradila nižší trojtřídní reálku, usilovali obyvatelé Kašperských Hor o zbudování vyšší německé reálky. O tu se nejvíce zasloužil německý statkář a poslanec říšského sněmu JUDr. Gustav Schreiner. V roce 1906 školu s německou vyučovací řečí povolila rakouská vláda a kolem roku 1911 ji navštěvovalo cca 270 žáků, z nichž někteří přicházeli i ze vzdálenějších německy mluvících oblastí. Německá reálka fungovala až do roku 1945, kdy došlo ve městě k odsunu Němců a škola proto ztratila na významu.¹⁴

1.5.1 Obyvatelstvo

První přesnější údaj o obyvatelstvu Kašperských Hor pochází až z roku 1713. V tomto roce zde žilo 850 obyvatel. Podle předpokladů obývalo město před 30.letou válkou

¹¹ Řádky z historie. Oficiální web města Kašperské Hory [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.kasphory.cz/turista/poznej-kasperky/historie>

¹² HROPENIAK, Vladimír, ed. Kašperské Hory: Informace o městě, jeho památkách a historii slavné Zlaté stezky. Kašperské Hory: Muzeum Šumavy, 1991, s. 3.

¹³ Řádky z historie. Oficiální web města Kašperské Hory [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.kasphory.cz/turista/poznej-kasperky/historie>

¹⁴ HROPENIAK, Vladimír a Jaroslav NĚMEC. Město Kašperské Hory na počátku nového tisíciletí. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Hudebním vydavatelstvím Kneifl, 2001, s. 17.

přibližně 1 000-2 000 osob, záznamy se ale bohužel nedochovaly. Berní rula pocházející z 50. let 17. století hovoří o celkem 104 hospodářích. Zápisy o sto let mladší pak hovoří o 216 domech.

Jazyková a národnostní otázka je v Kašperských Horách poněkud komplikovaná. Až do 30.leté války se jednalo spíše o českou oblast a také místní dokumenty byly až do roku 1630 vedeny zejména česky. Nicméně blízkost sousedního Bavorska přispívala k tomu, že místní obyvatelé byli od počátku města jak Češi, tak Němci a většina z nich byla bilingvní. Častěji ale docházelo k tomu, že se Češi lépe domluvili německy než Němci česky. Přesný údaj o českých a německých rodinách ale neexistuje. Řada českých příjmení zde prošla výraznou germanizací, která byla patrná zejména v pobělohorské době. Například *Pavel Ambrož* se stal *Paulem Ambrossem* a *Jakub Řezník* *Jakobem Fleischerem*. Nejčastějšími jmény zejména 17. století byly v chlapeckém zastoupení Kašpar, Vít, Jan, Jakub, Jiří a Matyáš, v dívčím pak Kateřina, Eva, Marie a Anna.¹⁵

Až do 20. let 17. století byla většina korespondence s Kašperskými Horami vyřizována v češtině, od 30. let zaujala dominantní postavení němčina. Mluvili jí faráři, úřady i vrchnost kašperskohorské školy.¹⁶

O germanizaci se v této oblasti velkou měrou zasloužili němečtí skláři, kteří sem od 17. století přicházeli ze sousedních německy mluvících krajů. Svůj podíl vykonal jistě i vliv habsburských panovníků z Vídně, kteří v Čechách v té době vládli. Germanizace ještě více posílila v 2. polovině 19. století, kdy na scénu začaly pronikat nejrůznější německé spolky. Na obranu a jako protiváha k německým spolkům vznikaly jejich české ekvivalenty, jako například *Ústřední matice školská* a *Národní jednota pošumavská*.

České spolky však zejména v pohraničí čelily problému nedostatečných příspěvků. Na rozdíl od německých, které byly štědře financovány bohatými německými továrníky, zaměstnavateli i některými váženými Čechy. Dominantní postavení tak často získaly jejich německé protějšky.¹⁷

¹⁵ KILIÁN, Jan. Kašperské Hory za třicetileté války. Vydání první. Praha: ViaCentrum s.r.o. pro Západočeskou univerzitu v Plzni, 2015, s. 67.

¹⁶ KILIÁN, Jan. Kašperské Hory za třicetileté války. Vydání první. Praha: ViaCentrum s.r.o. pro Západočeskou univerzitu v Plzni, 2015, s. 61-67.

¹⁷ Pamětní kniha města Kašperské Hory: díl I., datace 1945–1971 (1974), s. 10-11, SOkA Klatovy [online]. [cit. 2019-01-05]. Kronika dostupná na: http://www.portafontium.eu/iipimage/30460028/soap-kt_00096_mesto-kasperske-hory-1945-1974_0060?x=257&y=259&w=947&h=356.

1.6 20. století

Dne 28. 10. 1918 vznikla samostatná Československá republika, kterou s nadšením přivítala i většina českých obyvatel Kašperských Hor. První větší problémy v soužití mezi Čechy a Němci nastaly ve městě ve 30. letech 20. století. V roce 1930 byl založen německý spolek *Volkssport*, který měl ve městě 40 členů. Dalším spolkem byl *Jugendverband* ve kterém se sdružovali zejména mladí lidé z německé kašperskohorské realky. V roce 1932 byly sice obě organizace za protistátní činnost rozpuštěny, to ale nezabránilo dalším konfliktům.

Zejména ve 30. letech vstupovali státní a veřejní zaměstnanci a profesori do *Sudetoněmecké národně socialistické strany* (DNSAP) a *Německé národní strany* (DNP), které úzce spolupracovaly s *Národně socialistickou německou dělnickou stranou* (NSDAP) v Německu. Svoji roli sehrála také *Sudetoněmecká strana* (SDP), která při volbách do *Národního shromáždění* získala v roce 1935 v Kašperských Horách 65 % hlasů. V květnu 1938 město dokonce navštívil její předseda Konrad Henlein, který se zde dočkal vřelého přivítání. Tento rok byl pro město velmi neklidným, plný národnostních konfliktů, výtržností a německých snah o připojení k Říši. Když byla v září 1938 nařízena všeobecná mobilizace, někteří kašperskohorští Němci, kterých se toto nařízení týkalo, přešli na bavorskou část hranice, aby se zde připojili ke *Freikorps* (sudetoněmecká polovojenská organizace). V říjnu téhož roku žilo ve městě jen několik českých rodin, které zde zůstaly po celou druhou světovou válku.

Konec války proběhl v Kašperských Horách poměrně klidně. Dne 6. 5. 1945 bylo město osvobozeno americkými vojsky a již 23. 5. 1945 zde byla zřízena nová česká správa. Město se potýkalo s hromadnými útoky Němců do Bavorska a pohybovalo se zde také velké množství amerických vojáků. Podle seznamu z května 1945 se v Kašperských Horách nacházelo 2 700 osob, z nichž 2 500 osob byli Němci, Poláci, Ukrajinci, Rakušané a 3 Rusové. Rusové a Ukrajinci byli ještě v prvních dnech po osvobození odvezeni do sběrného tábora v Klatovech a Poláci posláni zpět do Polska. Němcům byly rozdávány potravinové lístky se sníženým příjmem potravin, byli povinni odevzdat veškeré radiopřijímače a psací stroje. Do města postupně přicházeli Češi, aby se zde zabydleli.¹⁸

¹⁸ Pamětní kniha města Kašperské Hory: díl I., datace 1945–1971 (1974), s. 35-46, SOkA Klatovy [online]. [cit. 2019-01-05]. Kronika dostupná na: http://www.portafontium.eu/iipimage/30460028/soap-kt_00096_mesto-kasperske-hory-1945-1974_0060?x=257&y=259&w=947&h=356.

Dne 3. září 1945 bylo zahájeno vyučování na místní české škole, kterou v té době navštěvovalo 54 žáků, z čehož 24 žáků bylo české národnosti a 30 německé. Na konci školního roku bylo ve škole 48 českých žáků, 22 německých a 4 pocházeli ze smíšeného manželství. Ve městě byly postupně obnoveny české nápisy a názvy. Dne 26. 5. 1946 se konaly volby do ústavodárného *Národního shromáždění*. Komunistickou stranu v Kašperských Horách volilo celkem 417 občanů z 623. Dne 3. září 1946 se v obci nacházelo 1 087 obyvatel, z toho 269 Němců a 794 Čechů, zbylých 24 osob patřilo k ostatním národnostem. V roce 1947 mělo město 1 234 obyvatel, z nichž 115 se hlásilo k německé národnosti.¹⁹

1.6.1 Odsun německého obyvatelstva

Při zpracování odsunu německých obyvatel z města Kašperské Hory jsem čerpala z archivních materiálů *Státního okresního archivu v Klatovech* a z *Pamětní knihy města Kašperské Hory*.

Odsun německého obyvatelstva byl v Kašperských Horách rozdělen do čtrnácti etap. První etapa odsunu proběhla dne 22. 4. 1946 a týkala se celkem 523 osob. Z Kašperských Hor bylo odvezeno do sběrného tábora u Dlouhé Vsi u Sušice 320 Němců. Druhého transportu 6. května 1946 se zúčastnilo celkem 1 196 osob, z čehož 131 pocházelo z Kašperských Hor.²⁰

Třetí etapa proběhla 20. května 1946 a z celkového počtu 1 200 odsunutých osob jich 316 pocházelo z města Kašperské Hory. Čtvrtý transport ze dne 4. června 1946 se týkal 409 kašperskohorských Němců. V pátém odsunu ze dne 12. června 1946 se nacházelo 1 105 osob, z čehož 291 pocházelo z Kašperských Hor.²¹

V šestém transportu z 23. června 1946 odešel z města Kašp. Hory jeden obyvatel. Sedmá etapa se odehrála 3. července 1946 a z celkového počtu 1 200 odsunutých jich 152 pocházelo z Kašperských Hor.²²

¹⁹ Pamětní kniha města Kašperské Hory: díl I., datace 1945–1971 (1974), s. 51-71, SOkA Klatovy [online]. [cit. 2019-01-05]. Kronika dostupná na: http://www.portafontium.eu/iipimage/30460028/soap-kt_00096_mesto-kasperske-hory-1945-1974_0060?x=257&y=259&w=947&h=356.

²⁰ Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – I.-II. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton 51, sign. III/8.

²¹ Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – III.-V. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton 52, sign. III/8.

²² Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – VI.-VII. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton 53, sign. III/8.

Osmý transport z 12. července 1946 se týkal opět 1 200 osob, Kašperskohorských bylo 97. Devátá etapa proběhla 28. srpna a z Kašperských Hor v ní bylo odsunuto celkem 45 obyvatel. Desátá vlna z 10. září 1946 zahrnovala 19 obyvatel Kašperských Hor.²³

V jedenáctém transportu ze 7. října 1946 z města odešli 3 lidé. Další, dvanáctý odsun se odehrál 27. října 1946 a týkal se 37 obyvatel města. Třináctá, předposlední etapa proběhla 17 listopadu 1946 a týkala se 5 kašperskohorských obyvatel. Čtrnáctý a poslední odsun se udál 30. ledna 1947 a z celkového počtu 72 obyvatel se týkal 8 osob z města Kašperské Hory.²⁴

Ve všech čtrnácti etapách řízeného odsunu tedy z města odešlo celkem 1 834 osob. Jak již bylo řečeno, v květnu 1945 se ve městě Kašperské Hory nacházelo celkem 2 700 osob, z čehož se jich přibližně 2 500 hlásilo k německé národnosti. V roce 1947 bylo ale ve městě už jen 115 Němců. Jelikož odsun německého obyvatelstva probíhal i neoficiálně, dá se podle daných počtů obyvatel předpokládat, že v neoficiální vlně odsunu odešlo z Kašperských Hor přibližně 400-500 obyvatel. Kolik osob přesně se však dostalo pryč tímto způsobem, není uvedeno.

Obyvatelé, kterých se týkal řízený odsun, byli předem uvědoměni věstníkem, do které vlny budou zařazeni. První z nich si mohli s sebou vzít 30 kg na osobu mimo potravin. Později bylo dovoleno 50 kg na osobu a poslední odsuny dovolovaly až 70 kg na osobu mimo potravin. Zakázáno bylo brát si šperky, zlato, devizy a drahé kameny. Prokázaní antifašisté si mohli vzít nábytek. Němci byli odvezeni do sběrného tábora do Dlouhé Vsi, odkud po několikadenním čekání pokračovali do Sušice a pak dále až za německé hranice. Někteří byli posíláni do amerického a později i do sovětského pásma. Než došlo k odsunu, museli němečtí obyvatelé z nařízení československé vlády nosit na levé ruce nad nadloktím bílou 10 cm širokou pásku. Nařízení se netýkalo antifašistů a jejich rodin.²⁵

²³ Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – VIII.-X. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton 54, sign. III/8.

²⁴ Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – XI.-XIV. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton 55, sign. III/8.

²⁵ Pamětní kniha města Kašperské Hory: díl I., datace 1945–1971 (1974), s. 46-49, SOkA Klatovy [online]. [cit. 2019-01-05]. Kronika dostupná na: http://www.portafontium.eu/iipimage/30460028/soap-kt_00096_mesto-kasperske-hory-1945-1974_0060?x=257&y=259&w=947&h=356.

1.6.2 50. léta 20. století až 21. století

Od 50. let 20. století kronika pojednává zejména o oslavách založení KSČ, přestavbách města, volbách do *Národního shromáždění*, místních organizacích, svazech a počasí.²⁶ V roce 2001 dosáhly Kašperské Hory počtu 1 603 obyvatel, z nichž 1 528 byli Češi. Dále 2 Slováci, 2 cizinci s dlouhodobým pobytem a 2 osoby s občanstvím zemí Evropské unie. Národnost zbylých 69 občanů není uvedena.²⁷

²⁶ Pamětní kniha města Kašperské Hory: díl I., datace 1945–1971 (1974), s. 72-200, SOkA Klatovy [online]. [cit. 2019-01-05]. Kronika dostupná na: http://www.portafontium.eu/iipimage/30460028/soap-kt_00096_mesto-kasperske-hory-1945-1974_0060?x=257&y=259&w=947&h=356.

²⁷ Kašperské Hory. Regionální informační servis (RIS) [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/scitani-lidu-domu-a-bytu-2001?zuj=556432#p4>.

2. MATERIÁLOVÝ KORPUS

Hlavním tématem bakalářské práce jsou současná německá příjmení v Kašperských Horách a jejich analýza podle sémanticko-motivačních kategorií. Pro tuto práci bylo tedy nutné získat co nejaktuálnější seznam obyvatel města Kašperské Hory.

S vyhledáváním zdrojů jsem začala v dubnu 2018. Nejprve jsem se obrátila na Městský úřad Kašperské Hory s žádostí o osobní schůzku, na které jsme poté projednali můj požadavek související s bakalářskou prací. Vysvětlila jsem, která data bych potřebovala získat. Vedení Městského úřadu se k mé žádosti postavilo kladně, bylo ale nejprve nutné doložit oficiální žádost od vedoucí bakalářské práce. Poté následovala porada města s právním zástupcem.

V červenci 2018 jsem dostala od Městského úřadu v Kašperských Horách vyrozumění, že po dohodě s právním zástupcem a na základě oficiální přiložené žádosti je možné povolit přístup k požadovaným údajům, ve své práci však musím uvést, že jsem si vědoma, jak bude s daty naloženo a přebírám tak odpovědnost za neporušení nařízení GDPR.²⁸

Po vzájemné dohodě jsem koncem srpna 2018 absolvovala druhou cestu na Městský úřad Kašperské Hory, kde mi byl poskytnut seznam příjmení všech současných obyvatel města. Veškeré další údaje (křestní jméno, rodné číslo, adresa bydliště atd.) však byly vymazány.

²⁸ GDPR – General Data Protection Regulation (Obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

3. NĚMECKÁ PŘÍJMENÍ V KAŠPERSKÝCH HORÁCH

Celkový počet obyvatel Kašperských Hor k 29. 8. 2018 činí **1 475 obyvatel**.

V Kašperských Horách se nachází celkem **127 německých příjmení**.

Celkem **329 obyvatel**, konkrétně **170 žen** a **159 mužů** má příjmení německého původu, to je **22,31 % z celkového počtu obyvatel města**.

K určení a ověření, zda se jedná o příjmení německého původu, bylo čerpáno z následujících publikací a zdrojů:

- BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů. Sv. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. Acta Universitatis Purkynianae. Slavogermanica; 34-IX. ISBN 80-7044-212-3.
- BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů. Sv. 2. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. Acta Universitatis Purkynianae. Slavogermanica; 34-IX. ISBN 80-7044-212-3.
- GOTTSCHALD, Max. Deutsche Namenkunde: Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung. München: J.F. Lehmanns Verlag, 1942.
- HORNUNG, Maria. Lexikon österreichischer Familiennamen. Wien: öbv & hpt Verlag, 2002. ISBN 3-209-03791-4.
- KNAPPOVÁ, Miloslava. Naše a cizí příjmení v současné češtině. Liberec: Tax Az Kort, 2002. ISBN 80-238-8173-6.
- KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005. ISBN 3-411-70852-2.
- MATÚŠOVÁ, Jana. Německá vlastní jména v češtině. Vydání první. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. ISBN 978-80-7422-369-3.

- MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác. 2015. ISBN 978-80-86781-26-6.
- NEUMANN, Horst. Das große Buch der Familiennamen. Niedernhausen: Falken-Verlag, 1994. ISBN 3-8068-4781-9.
- O původu příjmení. Český rozhlas [online]. [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: https://www.rozhlas.cz/cesky/puvodprijmeni/_archiv
- Příjmení.cz [online]. [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: <http://www.prijmeni.cz/>

3.1 Seznam obyvatel Kašperských Hor s příjmením německého původu²⁹

	Mask. forma	Počet	Fem. forma	Počet
1.	Aizner	1	Aiznerová	2
2.	–	0	Aubrechtová	1
3.	Barfuss	3	Barfussová	1
4.	Bartizal	1	Bartizalová	1
5.	Bauer	2	–	0
6.	Bauman	1	–	0
7.	Bernard	1	Bernardová	1
8.	–	0	Brádllová	1
9.	Brechbühler	2	Brechbühler	1
10.	–	0	Breindlová	1
11.	Cinegr	1	–	0
12.	–	0	Denková	1
13.	–	0	Eckmeierová	1
14.	Eger	2	Egerová	2
15.	Ešner	1	Ešnerová	2
16.	–	0	Fenclová	1
17.	–	0	Fišerová	1
18.	Fořt	1	Fořtová	1
19.	–	0	Franková	1
20.	Fuchs	3	Fuchsová	3

²⁹ Zdroj: Městský úřad Kašperké Hory, výpis z evidence obyvatel aktuální k 29. 8. 2018.

21.	–	0	Geryková	1
22.	Glaser	1	Glaserová	1
23.	Gogela	1	Gogelová	1
24.	Götz	1	–	0
25.	Gregr	2	Gregrová	3
26.	Grepl	2	Greplová	1
27.	Grossman	1	–	0
28.	–	0	Grossmannová	1
29.	Gründl	1	Gründlová	1
30.	–	0	Hadrbolcová	1
31.	Hail	4	Hailová	3
32.	–	0	Haisová	3
33.	Halbhuber	2	Halbhuberová	2
34.	–	0	Hanusová	1
35.	–	0	Hanzelínová	1
36.	Hanzík	2	Hanzíková	1
37.	Hartl	1	Hartlová	1
38.	Hasenkopf	2	–	0
39.	Hasenhörl	1	Hasenhörlová	2
40.	Haubelt	5	Haubeltová	3
41.	–	0	Häuslerová	2
42.	–	0	Heinzová	1
43.	Herza	1	Herzová	3
44.	Hetzman	1	Hetzmanová	1
45.	Hofman	1	Hofmanová	1
46.	–	0	Hofmannová	1
47.	–	0	Hofstädterová	1
48.	Honl	1	Honlová	1
49.	Hörl	2	–	0
50.	Hüttner	1	–	0
51.	–	0	Hynoušová	1
52.	Jirman	1	Jirmanová	1
53.	Junger	2	–	0
54.	Kavale	1	Kavalová	1
55.	Kehart	3	Kehartová	3
56.	Keila	1	Keilová	2
57.	Kellner	1	Kellnerová	1
58.	Kintzl	1	Kintzlová	1
59.	Klement	3	Klementová	2

60.	–	0	Klostermannová	1
61.	–	0	Kollerová	1
62.	Kortus	5	Kortusová	6
63.	–	0	Krohová	1
64.	–	0	Kurzová	2
65.	–	0	Langerová	1
66.	–	0	Löffelmannová	1
67.	–	0	Lorencová	1
68.	Ludvar	3	Ludvarová	4
69.	Mäntl	4	Mäntlová	1
70.	Mehmann	1	–	0
71.	Mirvald	4	Mirvaldová	1
72.	Motl	4	Motlová	4
73.	Müller	1	Müllerová	1
74.	Nauš	3	Naušová	3
75.	Niebauer	2	Niebauerová	3
76.	Niedermeier	1	Niedermeierová	1
77.	Nývlt	1	Nývltová	1
78.	Oudes	3	Oudesová	3
79.	Pajer	2	Pajerová	2
80.	Pešl	3	Pešlová	1
81.	Peter	2	Peterová	1
82.	Pinkl	1	Pinklová	2
83.	Pojar	1	–	0
84.	Pojer	1	–	0
85.	–	0	Poppová	1
86.	Pretl	2	Pretlová	1
87.	Prosr	1	–	0
88.	Raab	2	Raabová	1
89.	Rajtmajer	1	Rajtmajerová	1
90.	–	0	Rašková	2
91.	Reisinger	1	–	0
92.	Rendl	1	Rendlová	1
93.	Rychtera	2	Rychterová	3
94.	–	0	Schlafferová	1
95.	Schmid	9	Schmidová	6
96.	Schmied	2	Schmiedová	1
97.	Siegl	1	–	0
98.	–	0	Sporková	1

99.	–	0	Steinbachová	2
100.	Steinbrenner	1	–	0
101.	Stíbal	1	Stíbalová	1
102.	Šefl	2	Šeflová	2
103.	Šleis	1	–	0
104.	Šperl	3	Šperlová	1
105.	–	0	Šrámková	2
106.	–		Štechová	1
107.	Štekr	2	Štekrová	1
108.	–	0	Štenclová	1
109.	Šrunc	1	–	0
110.	Šubr	2	Šubrová	2
111.	–	0	Švarcová	1
112.	Tempel	1	Tempelová	1
113.	–	0	Tonnerová	1
114.	–	0	Toschová	1
115.	Uxa	2	Uxová	1
116.	Vajskébr	1	Vajskébrová	1
117.	Vellner	2	Vellnerová	2
118.	Vintr	3	Vintrová	5
119.	Vízner	1	–	0
120.	Waldmann	2	Waldmannová	2
121.	Weishäupl	2	Weishäuplová	2
122.	–	0	Wohlmannová	1
123.	–	0	Zedlová	1
124.	Ziegerbauer	2	Ziegerbauerová	2
125.	–	0	Zinkeová	1
126.	Zívr	1	Zívrová	1
127.	–	0	Zsigová	1

4. SÉMANTICKO-MOTIVAČNÍ TYPY NĚMECKÝCH PŘÍJMENÍ V KAŠPERSKÝCH HORÁCH

Při analýzách sémanticko-motivačních typů současných německých příjmení v Kašperských Horách jsem čerpala především z obou svazků práce:

BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů. Sv. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. Acta Universitatis Purkynianae. Slavogermanica; 34-IX. ISBN 80-7044-212-3

BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů. Sv. 2. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. Acta Universitatis Purkynianae. Slavogermanica; 34-IX. ISBN 80-7044-212-3.

Jako další zdroje, které vždy cituji v poznámce pod čarou, byly použity následující publikace a zdroje:

HORNUNG, Maria. Lexikon österreichischer Familiennamen. Wien: öbv & hpt Verlag, 2002. ISBN 3-209-03791-4.

KNAPPOVÁ, Miloslava. Naše a cizí příjmení v současné češtině. Liberec: Tax Az Kort, 2002. ISBN 80-238-8173-6.

KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005. ISBN 3-411-70852-2.

MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác. 2015. ISBN 978-80-86781-26-6.

O původu příjmení. Český rozhlas [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: https://www.rozhlas.cz/cesky/puvodprijmeni/_archiv

Příjmení.cz [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <http://www.prijmeni.cz>

4.1 Německá příjmení z osobních jmen

4.1.1 Příjmení z jednotlivých typů složených germánských osobních jmen

4.1.1.1 Příjmení z německých osobních jmen ze základem -wald, -bald

4.1.1.1.1 Příjmení se změnou -elt > -el/-l

Rendl – možno vykládat z *rant*, *rand* = šití

4.1.1.1.2 Příjmení se změnou -bald > -al

Stíbal – z nedoloženého OJ *Stidbald*

4.1.1.2 Příjmení z osobních jmen se základem -hart

Bernard – stněm. – OJ *Bernhard*, *bero* = medvěd, *hart* = tvrdý, silný³⁰

Kehart – z OJ *Gerhard* = silný kopiník³¹

4.1.1.3 Příjmení z osobních jmen se základem -bert

4.1.1.3.1 Příjmení se zánikem -t v základu -bert

Zívr – ze *Sieber*, někdy z apelativa *řešetář*

4.1.1.4 Příjmení z osobních jmen se základem -mar

Oudes – snad dom. podoba z *Audomar*, vedlejší německé podoby OJ *Otmar*³²

Jirman – z *Jerman* – z něm. OJ *Germar*, *ger* = oštěp, *mâr* = slavný³³

³⁰ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 31.

³¹ KNAPPOVÁ, Miloslava. Naše a cizí příjmení v současné češtině. Liberec: Tax Az Kort, 2002, s. 21.

³² MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 132.

³³ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 76.

4.1.1.5 Příjmení z osobních jmen se základem -her

Vintrová – *wini* = *přítel*, též od sv. *Winitheria*, u nás snad *Vintíř* = *Günter*, pak podle ročního období a z MJ: *Königswinter*, *Oberwinter*

4.1.2 Příjmení z hláskově počestěných osobních jmen

Aubrechtová – ze jména *Albrecht*, u nás známého zejména v 16. století jako OJ u šlechty (změna alb > aub)³⁴

Ludvar – ze jména *Ludwig* = *slavný v boji*³⁵

4.1.3 Příjmení z německých jmen biblických a jmen světců

4.1.3.1 Příjmení ze základních německých podob těchto jmen

Bartizal – odvozenina od jména *Baltazar*, jméno jednoho ze tří východních králů, kteří se přišli poklonit Ježíškovi, znamená *ochraňuj život králi*³⁶

Lorenc – z *Laurentius*

Peter – nářečně také *Pitter*, *Pitr* (slezské)

Gregr – něm. podoba řeckého OJ *Gregorios* = *bdělý*³⁷

Klement – z lat.OJ *Clemens* = *vlídný, laskavý*³⁸

Tosch – pravděpodobně ze jména *Bartosch*, což je česká odvozenina OJ *Bartholomäus*³⁹

4.1.3.2 Příjmení z nářečních podob těchto jmen

Kortus – *Korkus* – *zu sanct Jorgen tag*, jde o střídání podob *Gorge* a *Jorge*, z *Korkus* vzniklo *Kortus*

Lorenc – *Lorenc* = *Vavřinec*

³⁴ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 27, 28.

³⁵ KNAPPOVÁ, Miloslava. Naše a cizí příjmení v současné češtině. Liberec: Tax Az Kort, 2002, s. 22.

³⁶ Bartizal. Český rozhlas [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: https://www.rozhlas.cz/cesky/puvodprijmeni/_zprava/bartizal--1799001

³⁷ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 56.

³⁸ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 84.

³⁹ HORNUNG, Maria. Lexikon österreichischer Familiennamen. Wien: öbv & hpt Verlag, 2002, s. 36.

4.1.4 Příjmení z částí osobních jmen a z hypokoristik

4.1.4.1 Příjmení z částí osobních jmen bez odvozovacích přípon

4.1.4.1.1 Příjmení ze začátků osobních a křestních jmen

Raab – ze jmen typu *Rabanus*, *Rapprich* apod.

4.1.4.2 Příjmení z hypokoristik odvozených příponami

4.1.4.2.2 Přípona -z, -ze

Heinz – z *Heinrich*, v. i MJ *Heinz* v HBav

Götz – z OJ *Gotthard* (zdrobnělina s příponou -z) = v *Bohu silný*, u nás kdysi uctíváný světec⁴⁰

Hetzman – příponou -z vytvořená *domácí forma jména Hermann*⁴¹

4.1.4.3 Příjmení zakončená souhláskou -š a příponami s ní

Raška – z OJ *Radoslav*, *Ratibor*, *utvořeno příponou -š*; též z německého příd. jména *rasch* = *rychlý, obratný*; *raška* = pták bramborníček, červenka, rehek; *raška* = ve slezském nářečí *stará žena*⁴²

Hynouš – počestěná podoba OJ *Heinrich* = *pán otčiny*⁴³

4.1.4.4 Příjmení s příponou -er

4.1.4.4.1 Z hypokoristik církevních jmen

Prosr – z OJ *Ambrosius*, též MJ *Proß* v HFr.

⁴⁰ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 56.

⁴¹ KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 347.

⁴² MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 226.

⁴³ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 71.

4.1.4.5 Příjmení zdrobnělá

4.1.4.5.1 Z částí jmen

4.1.4.5.1.1 Ze začátků

Hail – z *Heil* – ze staré německé přezdívky *Heilo*, nebo ze zdrobnělé formy *Heinrich* (používáno v okolí Frankfurtu nad Mohanem)⁴⁴

Hartl – z OJ *Hertwig*, *Hartmann*, *Hartlib*, srov. s *Eberhärtel* a *Ebirhertil*, tedy *Eberhard*, též z OJ *Leonhard*

Honl – z OJ *Johann*, též z *Hahn* = *kuře*

Hörl – z OJ *Hermann*, bav. -*ö*-

Motl – z OJ *Matthias*, *Matthäus*

Siegl – z OJ *Sieghart*, později okolo roku 1370 vlivem kultu sv. Zikmunda od *Siegmund*

Zsiga – domácí zdrobnělina OJ *Zigmund*, *Siegmund*⁴⁵

4.1.4.5.2 Zdrobnělá příjmení na -el z hypokoristik

4.1.4.5.2.1 s derivací s příponou -tz

Kintzl – z OJ *Kuonrad*

Štencel – na východě z OJ *Stanislav*, na západě z OJ *Konstantin*, lidé tohoto jména z Ústí nad Orlicí pocházejí z Oldřichovic

4.1.4.5.3 Zdrobnělá příjmení z českých hypokoristik

Pešl – z českého *Péša*, srovnatelné též s MJ *Peschlhof*, *Pöschl i.Auberg*, *Pöschlmühle*, *Pöschelöd* a *Pöschlschweige* v Bavorsku, ve slez. nářečích *Pešl* = *Büschel*

4.1.5 Složená příjmení obsahující osobní a křestní jména v základní nebo hypokoristické podobě

4.1.5.1 Nepravé složeniny s názvy věcí

Hadrbolc – *Bolz* z OJ s *Bald* – nebo KJ *Balthasar*

⁴⁴ KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 317.

⁴⁵ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 153.

4.1.6 České prvky v německých příjmeních Čechů z osobních a křestních jmen

4.1.6.1 České přípony u německých příjmení Čechů z osobních a křestních jmen

4.1.6.1.1 Počeštění německé přípony -ig v -ík

Geryk – *Gehrig* -> *Geryk*

4.1.6.2 Příjmení českých obměn německých podob některých křestních jmen

Fencel – z KJ *Wenzel* = *Václav*

Hanus – z KJ *Jan*

Hanzelín – z KJ *Jan*, zdrobněno příponou -ín

Hanzík – z KJ *Jan*, zdrobněno příponou -ík

Lorenc – z KJ *Vavřinec*

Štencl – z KJ *Stanislav*

4.2 Německá příjmení z toponym a jiných vlastních jmen

4.2.1 Německá příjmení Čechů z místních jmen

4.2.1.1 Příjmení z německých místních jmen na našem území

4.2.1.1.1 Příjmení z německých ekvivalentů českých místních jmen

Vellner – z *Wellner*, z německého znění místního jména *Wöhlen*, česky *Veleň u Benešova n. Ploučnicí*⁴⁶

4.2.1.1.2 Příjmení z našich místních jmen německého původu

Nývlt – patrně z nářeční podoby německého názvu *Nového světa*, též v Sa. a PSlez.

⁴⁶ Příjmení Wellner. Příjmení.cz [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <http://www.prijmeni.cz/Wellner/puvod>

4.2.1.2. Příjmení z místních jmen na území Saska (a Horní Lužice)

Tempel – z MJ *Tempel* (Mecklenbursko-přední Pomořansko, dřívější Brandenburg, dnes Polsko, Dolní Sasko); ze střhněm. *tempel* = *chrám, označení člověka, který bydlí na návrší vedle kostela*⁴⁷

4.2.1.3 Příjmení z německých místních jmen na území bývalého Pruského Slezska a Lužice

Kavale – *Cawallen, Kawallen* = *Kowale*, okr. Trzebnica

Nývlt – srovnatelné s *Niewald*, MJ *Neuwalda*

4.2.1.4 Příjmení z místních jmen na území Rakouska

Tonner – MJ *Tonn* v DRak, též ze složenin jako *Burgtonna u Gothy* a *Burgthan* v Bav.

Zedl – *Sedel* = MJ v Tyrolích

4.2.1.5 Příjmení z častějších místních jmen na různých územích obývaných Němci

Brádl – MJ *Bradl, Bradlberg*, DBav., snad i *Bröttel* = 1632 něm. název pro *Železný Brod*, v nářečí *Prédl*

Eger – MJ *Eger* = *Cheb*

Ešner – MJ *Eschen* – *HFr Eschenau* – 4 x v Bav., 6 x v Rak.

Gründl – MJ – 3x v Bav. ve St.

Hofštádt – MJ – z apelativa „*dvořiště*“

Steinbach – MJ *Steinbach* – 48 x v Bav., 35 x v Rak., 7 x v Sa., též v PSlez.

Vízner – MJ *Wiesen u Broumova, Wießen u Podbořan* aj., 23 x v Bav. 17 x v Rak., Sa., PSlez.

⁴⁷ KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 662.

4.2.2 Příjmení z pomístních jmen a obecných jmen zeměpisných

4.2.2.1 Příjmení z hydronym

Mirvald – střhněm. *mari, meri* = *stojatá voda, močál*, srovnatelné i s českým příjmením *Mokrohajský*

4.2.2.2 Příjmení z pojmenování lesů, porostů a lesních pozemků

4.2.2.2.1 Z pojmenování lesa a typů porostu

Pešl – z apel. *lesík, hájek, svazek*

4.2.2.2.2 Příjmení z pojmenování obdělávaných pozemků

Vízner – *Wisender* = apel. „*konec louky*“

Brechbühler – jméno složené ze střhněm *brēch* = *lesk* a střhněm. *brúel* = *zavodněná, zavlažená louka*⁴⁸

4.2.3 Příjmení z etnonym, názvů krajin, zemí a států

4.2.3.1 Příjmení z označení Němců

4.2.3.1.1 Z označení obyvatel Bavorska a jeho částí

Frank – podle části bavorského území *Franky*

Pajer – srovnatelné s *Bayer*

Pojar – *Bojahr*, sl. *Pojar* „*sehr keck!*“, srovnatelné se samotou *Bojern*, HBav.

Pojer – *Bojahr*, srovnatelné se samotou *Bojern*, HBav.

⁴⁸ KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 155,160.

4.3 Německá příjmení z apelativ

4.3.1 Příjmení z apelativ označující společenské a sociální vztahy

4.3.1.1 Poddaní, svobodníci a panské statky v příjmeních

4.3.1.1.1 Příjmení z označení svobodníků

Klostermann – *man na živnosti zvané Kloster*

4.3.1.1.2 Příjmení z označení sedláků

4.3.1.1.2.1 Ze základu Bauer

Bauer – středohornoněmecký *bûre, bûr = sedlák, soused*

Niebauer – střhněm. *Neubau*, základní část složeniny je -bauer, adjektivum -neu (nový)

Ziegelbauer – *Ziegel = cihla*

4.3.1.1.2.2 Složená s – bauer

Bauman – střhněm. *bûman = rolník, nájemce*

4.3.1.1.2.3 Složená s – meier

Niedermeier – *nieder = dolejší, meier = ze střlat. maior, Meier*, původně spravoval panský dvůr, později jej měl jako léno, posléze výraz nabyl významu „*velký sedlák*“

Rajtmajer – *reut = vyklučené místo apod., též samota Reimaier 2x v DBav. a Reitmair 2x v HBav.*

Eckmeir – podle bydliště *na rohu*

4.3.1.1.2.4 Se základem Hof

Hoffman – střhněm. *hoveman = sedlák ze dvora*, ve Slez. = *správce statku*

Hofmann – střhněm. *hoveman = sedlák ze dvora*, ve Slez. = *správce statku*

4.3.1.1.2.5 Ostatní

Halbhuber – z apel. „*pololáník*“, **Huber** – střhněm. *huobe = lán rozličné výměry*,

huober = celolánik, v Rak. Často MJ Hub

4.3.1.1.3 Příjmení z označení drobných rolníků

Häusler = „*domkář*“, měl malou výměru pozemků, přivydělával si někdy řemeslem aj., tohoto termínu se užívalo i v Slez. a Š., na Liberecku platil učíteli polovinu toho, co sedlák, nebo odvozeno ze střhněm. *hüsen = hospodařit*

Hüttner – apel. *Hüttner = Häusler*, nebo z názvu *hutníka*

4.3.1.1.4 Příjmení z označení lesních zaměstnanců

4.3.1.1.4.1 myslivců

Waldmann – střhněm. *waldenaere = obyvatel lesa, lesník*, též z MJ

4.3.1.1.4.2 hajných

Fořt – ze střhněm. *forstaere = lesník*

4.3.1.1.5 Příjmení z označení rybářů a dalších pracovníků v přírodě

4.3.1.1.5.1 Z označení rybářů a chovatelů ryb

Fišer – *Fischer = rybář*

4.3.1.2 Příjmení z označení světských i církevních hodnostářů, jejich služebníků a z označení vojenských osob a hodností

4.3.1.2.1 Příjmení z označení vojenských osob

4.3.1.2.1.1 Z obecně druhových názvů

Reisinger – střhněm. *die reisigen = válečníci, reisen = táhnout do boje*

4.3.1.3 Příjmení z názvů povolání

4.3.1.3.1 Příjmení z názvů řemeslníků a jiných pracovníků

Grepl – „Příjmení Grepl má dva možné výklady. Nejspíše bude ze středohornoněmeckého *Grep(e)*, tj. „*vidle*“, se *zdrobňovací příponou -l*. Šlo by tedy o někoho, kdo pracoval s vidlemi, nebo o výrobce vidlí. Možný je i původ ve středohornoněmeckém *Greppe* ve významu „*jáma*“, „*strouha (vymletá vodou)*“, „*přikop*“. V tomto případě by se jednalo

o příjmení podle místa bydliště u jámy, strouhy apod. V současnosti žije v ČR 1 380 nositelů tohoto příjmení, nejvíce v obci Konice a v Prostějově.“⁴⁹

4.3.1.3.2 Příjmení z názvů jednotlivých druhů řemesel

4.3.1.3.2.1 Z názvů řemeslníků pracujících s kovy

Cinegr – *Zenger* = snad výrobce kleští

Hüttner – z názvu *hutníka*, nebo z apel. *Hüttner* = *Häusler*

Löffelman – výrobce *lžic*, lžice se zprvu snad většinou dělaly ze dřeva

Schmid – sthněm. *smid* = *umělec*, *smidr* = *pracovník s kovem nebo dřevem*

Schmied – sthněm. *smid* = *umělec*, *smidr* = *pracovník s kovem nebo dřevem*

4.3.1.3.2.2 Z názvů řemeslníků pracujících se dřevem

Löffelman – výrobce *lžic*, lžice se zprvu snad většinou dělaly ze dřeva

4.3.1.3.2.3 Z názvů řemeslníků pracujících s kamenem a zeminou

Glaser – *Glaser* = *sklář*, *sklenář*

Koller – sthněm. *koler*, *köler* = *uhlíř*

Steinbrenner – pálil vápno a jiný křemen před drcením pro sklárny

4.3.1.3.2.4 Z názvů pracovníků v textilní výrobě

Haubelt – *hoube* = sthněm. *čepice*, tedy „čepičář“, nebo z OJ *Hugibal*

Šubr – sthněm. *schûbe*, *schoube* = *dlouhý a volný svrchní oděv*, z italského *giubba*

Wohlmann – *Wolemann* = *obchodník s vlnou*

4.3.1.3.2.5 Z názvů pracovníků v potravinářství

Müller – jako apel. se vyskytuje od 14. století a pak vytlačuje podobu *Mülner*

(*Müllner* – sthněm. *mülnaere*, *mülner*, lat. *molinarius*, starší podoba dosud živá např. u šumavských Němců, příjmení z apel. „*mlynář ze mlýna poháněného koněm*“)

⁴⁹ Grepl. Český rozhlas [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: https://www.rozhlas.cz/cesky/puvodprijmeni/_zprava/grepl--1712422

4.3.1.3.3 Příjmení z názvů pracovníků ve veterinářství

Štech – ze střhněm. *stēchen* = bodnout, označení povolání řezníka a člověka kastrujícího dobytek; z MJ *Stechau*, *Stechow* (Brandenburg)⁵⁰

4.3.1.3.4 Příjmení z názvů pracovníků v obchodě

Aizner – z *Eisner* = obchodník s výrobky ze železa; podle MJ *Isny* (dříve *Eyßne*)⁵¹

Mehmann – z *Mehlmann* – ze střhněm. *mel* = mouka, obchodník s moukou⁵²

4.3.1.3.5 Příjmení z názvů pracovníků v pohostinství

Kellner – ze střhněm. *Kēlaere* = *sklepmistr*, v rané hněm. „*dūchodní*“, ve střhněm. apel. *Kēlnaere*, mělo stejný význam jako *Kēlaere*

4.3.1.4 Příjmení podle společenských poměrů a vztahů

4.3.1.4.1 Příjmení z titulů v obecní správě

Rychtera – vznik příjmení osvětluje příklad: v 18. století Jakobu Hauserovi, punčocháři, říkali *Richters Jakob*, protože byl synem *rychtáře*, toto příjmení je možno vyložit i z *Richt*, tj. derivace OJ *Richard*

4.3.2 Příjmení z apelativ vztahujících se k člověku

4.3.2.1 Příjmení z názvů tělesných a duševních vlastností a stavů

4.3.2.1.1 Příjmení s významy „podivín“, „bloud“, „omezenec“ a „plačtivý“

Löffelman – nejen „*lžičar*“, ale střhněm. *leffel* značilo i *blázna* apod.

4.3.2.1.2 Příjmení s názvy „chlubil“, „žvanil“, „popudlivý“ a „hádavý“

Popp – střhněm *poppe* = *hýřil*, *mluvka*

⁵⁰ KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 640.

⁵¹ KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 219.

⁵² KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 453.

4.3.2.2 Příjmení z pojmenování částí těla

4.3.2.2.1 Z pojmenování končetin

Uxa – ze střhněm. *uohse* = *podpažní důlek*⁵³

4.3.2.2.2 Z pojmenování vnitřností

Herza – *Herz* = *srdce*

4.3.2.2.3 Z názvů pro vady pleti a jiné tělesné nedostatky

Šrámek – *Schramm* = *jizva, šrám*

4.3.3 Příjmení z apelativ vztahující se k přírodě

4.3.3.1 Příjmení z názvů živočichů

4.3.3.1.1 Příjmení z názvů savců

4.3.3.1.1.1 Z názvů domácích zvířat

Šefl – z apelativa *ovečka*, eventuálně *bečička*

4.3.3.1.1.2 Z názvů lovné zvěře

Hasenkopf – *zaječí hlava*, podobný původ jako u příjmení *Haas*, *Haase* (*zajíc*)⁵⁴

4.3.3.1.1.3 Z názvů šelem

Fuchs – odpovídá čes. příjmení *Liška*, z přezdívky mazanému, lstivému člověku nebo člověku ryšavému

4.3.3.1.2 Příjmení z názvů ptáků

4.3.3.1.2.1 Volně žijících

Raab – z názvu *krkavce*, též z OJ a MJ *Raaben/Kruków u Svidnice*

⁵³ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 203.

⁵⁴ Příjmení Hasenkopf. Příjmení.cz [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <http://www.prijmeni.cz/Hasenkopf/puvod>

Šperl – apel. v sev. Čechách, části vých. Čechách a v PSlez., asi kontaminace *Spergel* a *Spatzl* (*Spatz*, *Sperling* = vrabec)

4.3.3.2 Příjmení z názvů rostlin, jejich částí a plodů

4.3.3.2.1 Příjmení z názvů květin

Hasenörl – *Hasenohr* = jméno deseti rozličných rostlin

4.3.3.2.2 Příjmení z názvů ovocných stromů

Nauš – *naus*, *nous* = *Nuß*, *ořech*

4.3.3.2.3 Z částí stromů a keřů

Štrunc – střhněm. *strunze* = *pařez*

4.3.3.2.4 příjmení ze dřeva a jeho podob

Pretl – česká zdobnělina slova *Brett*, adekvátní české příjmení *Prkno*

Šleis – *tříška*, *špejle*, *speilen* = *špejlovat*

4.3.3.3 Neživá příroda v příjmeních

4.3.3.3.1 Příjmení z pojmenování atmosférických jevů a počasí

Tonner – střhněm. *doner*, *toner*, *donre*, *tunre* = *hrom*, též od *Tanne* = *jedle*

4.3.4 Příjmení z názvů a věcí

4.3.4.1 Příjmení z názvů potravin, jídel a nápojů

4.3.4.1.1 Z názvů pečiva

Hasenörl – *druh pečiva*

4.3.4.2 Příjmení z názvů textilu a obuvi

4.3.4.2.1 Z názvů látek a dalších textilních výrobků

4.3.4.2.2 Z názvů oděvů a oděvních doplňků

Koller – střhněm. *koller, goller = límec, chomout*

Mäntl – *plášťik*, přejato do češtiny

Zedl – pravděpodobně ze slova *Seidel*, střhněm. *sîdel = jemné hedvábí*

4.3.4.3 Příjmení z názvů nástrojů, strojů a jejich částí

4.3.4.3.1 Z názvů kovových nástrojů

Pikl – střhněm. *bickel = nosatec, pika, kostka*, též MJ v Braniborsku

4.3.4.3.2 Z názvů dřevěných nástrojů

Keila – střhněm. *Kíl = klín* apod., též z adjektiva *geil = bujný* apod.

4.3.4.3.3 Z názvů hudebních nástrojů

Zinke – střhněm. *zinke = roh*

4.3.4.4 Příjmení z názvů různých věcí

4.3.4.4.1 Z názvů nádob

Šefl – *Scheffel = bečka* (míra na obilí)

4.3.5 Příjmení z abstrakt, kolektiv, názvů náboženských představ aj.

4.3.5.1 Příjmení ze substantiv abstraktních, hromadných apod.

4.3.5.1.1 Z označení času

Vintr – srovnatelné s českým příjmením *Zima, Zima*

4.3.5.1.2 Z označení množství míry a váhy

Spork – ze *Spur* = *stopa*

4.3.5.2 Příjmení z náboženských pojmů

4.3.5.2.1 Z Pojmenování nadpřirozených bytostí

Waldmann – někdy ze střhněm. apel. ve významu *satyr, lesní duch*

4.4 Německá příjmení z jiných slovních druhů než substantiv

4.4.1 Příjmení z adjektiv

4.4.1.1 Základních

4.4.1.1.1 Označujících tělesný vzhled

Kurz – odpovídá českému příjmení *Krátká*

Langer – odpovídá českému příjmení *Dlouhá*

Klement – ze střhněm. *klem* = *úzký*⁵⁵

4.4.1.1.2 Označující vlastnosti a barvu pleti, event. vlasů aj.

Breindl (se vsutým – d) – někdy z *OJ* z kmene *Brun-*, střhněm. *brûn* = *hnědý, tmavý, lesknoucí se*

Kroh – *gro* = *grau* (šedivý), *Kroh* nejen „šedivý“, ale i z *MJ Kroh* = Kru Dubé, žid. z *Korah*

Švarc – srovnatelné s českým příjmením „Černá“

Weißhäupl – forma příjmení *Weißhaupt* = převzato ze střhněm. *wîz* = *bílý*, *houbet* = *hlava, hlavní*, označení pro bělovlasé lidi⁵⁶

⁵⁵ MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 84.

⁵⁶ KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 709.

4.4.1.1.3 Označující vlastnosti hlasu

Hais – ze střhněm. adj. *heis, heise, heiser* = *sípavý, chraplavý*, někdy snad i z *heiz*, *heize* = *horký*

4.4.1.1.4 Označující stav zdraví

Hail – převzato ze střhněm. *heil* = *zdravý, svatý*⁵⁷

4.4.1.1.5 Označující povahové vlastnosti a sklony

4.4.1.1.5.1 Povahové rysy

Schlaffer – střhněm. *slaf* = *malátný, mdlý*

Raška – z německého příd. jména *rasch* = *rychlý, obratný*⁵⁸

4.4.1.1.5.2 Vztah k práci

Denke – ze střbav. *Tenk* = *levý*

4.4.1.1.5.3 Způsob chování

Gogela – střhněm. *gogel* = *rozpustilý, veselý*

Štekr – ze *Stecker* – dolnoněmecká obdoba hornoněmeckého příjmení *Stecher*, odvozeno od *Steck* – převzato ze střhněm *stēcke* = *narazit, tlouct*, používáno pro hrubého člověka⁵⁹

4.4.1.1.5.4 Jakost smyslových vjemů (na označení povahy a chování)

Keila – *khail* = *kühl, studený*

4.4.1.1.6 Označující ostatní vztahy

4.4.1.1.6.1 časové

Junger – *Jung* = srovnatelné s čes. *mladý*, často označuje syna na rozdíl od stejnojmenného otce

⁵⁷KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 317.

⁵⁸MOLDANOVÁ, Dobra. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015, s. 153.

⁵⁹KOHLHEIM, Rosa a KOHLHEIM, Volker. Duden Familiennamen: Herkunft und Bedeutung. Mannheim: Dudenverlag, 2005, s. 640.

4.4.1.2 Složených:

4.4.1.2.1 Označující tělesné vlastnosti

Barfuss – z apelativa „bosý“, *barfuss* = *bosý*

4.4.1.3 Příjmení složená z adjektiv a komponentu – mann

4.4.1.3.1 Označující tělesné vlastnosti

Grossman – *groß* = *velký*, *Mann* = *muž*

Grossmann – *groß* = *velký*, *Mann* = *muž*

5. NEJFREKVENTOVANĚJŠÍ SÉMANTICKO-MOTIVAČNÍ TYPY NĚMECKÝCH PŘÍJMENÍ V KAŠPERSKÝCH HORÁCH

Německá příjmení jsou podle 1. svazku odborné publikace Josefa Beneše, *Německá příjmení u Čechů* (1998) rozdělena do čtyř velkých kategorií, konkrétně na *Německá příjmení Čechů z osobních jmen*, *Německá příjmení Čechů z toponym a jiných vlastních jmen*, *Příjmení z apelativ* a *Příjmení z jiných slovních druhů než substantiv*.

Nejvíce německých příjmení obyvatel města Kašperské Hory je zastoupeno v typu ***Příjmení z apelativ – Příjmení z názvu povolání***. Jedná se o celkem 18 příjmení, z nichž příjmení *Löffelman* je zde zastoupeno hned 2x (v podkategoriích *Z názvů řemeslníků pracujících s kovy* a *Z názvů řemeslníků pracujících se dřevem*). Do tohoto typu – *Příjmení z názvu povolání* patří dále.: *Grepl* (výrobce vidlí), *Cinegr* (nejspíše výrobce kleští), *Glaser* (sklář), *Löffelman* (lžičář), *Schmied*, *Schmid* (pracovník s kovem), *Koller* (uhlíř), *Wohlmann* (obchodník s vlnou), *Štech* (člověk kastrující dobytek) nebo *Aizner* (obchodník s kovem).

Na příjmeních obyvatel Kašperských Hor je až do současnosti patrná poloha a historie města a s tím související profese, které zdejší obyvatelé již od středověku vykonávali, např. sklářské profese (*Glaser*, *Hüttner*), pracovníci se železem (*Aizner*, *Löffelman*, *Cinegr*) a dřevem (opět *Löffelman*), chov dobytka (*Štech*), lesníci (*Waldmann*, *Forť*), či obchodníci (*Wohlmann*).

I přesto, že v Kašperských Horách proběhlo po 2. světové válce celkem 14 etap odsunu německých obyvatel a v roce 1947 zde bydlelo již jen 115 Němců, je zde dodnes patrný vyšší podíl německých příjmení (22,31 %), než je celkový průměrný počet nositelů německých příjmení v celé České republice (cca 13 %⁶⁰).

Tyto dvě skutečnosti jsou dány umístěním Kašperských Hor v česko-bavorském příhraničí a jejich dlouhou česko-německou historií, od vzniku malých hornických osad, obývaných převážně německými pracovníky, až po 21. století.

⁶⁰ MATÚŠOVÁ, Jana. Německá vlastní jména v češtině. Vydání první. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015, s. 60.

ZÁVĚR

Město Kašperské Hory leží v Plzeňském kraji na jihozápadě České republiky. V roce 2018 měly 1 475 obyvatel.

Historie města sahá až do doby halštatské a laténské (cca 800 p. ř. n. l.), kdy byla zdejší oblast obydlena Kelty, kteří zde rýžovali zlato. Časem rýžování zlata nahradila jeho těžba. Na přelomu 13. a 14. století vznikly z několika menších osad, kolonizovaných převážně německými horníky Kašperské Hory, tehdy pojmenované po zdejších skalách *Reichenstein* nebo *Bergreichenstein*. První písemná zmínka o městě pochází z roku 1338.

Město se ve středověku těšilo velkému zájmu panovníků a získalo několik privilegií. Za vlády císaře Karla IV. zde byla zřízena nová obchodní cesta, tzv. *kašperskohorská větev Zlaté stezky*, která spojovala bavorský Pasov s Kašperskými Horami a sloužila k importu a exportu nejrůznějšího zboží, např. soli, potravin, obilí a zboží ze středomoří. Stezka byla využívána až do roku 1706, kdy tehdejší rakouský císař Josef I. zakázal dovoz nerakouské soli do Čech.

Po 30.leté válce byla těžba zlata nahrazena obchodem, sklářstvím, dřevařstvím, chovem dobytka, výrobou papíru a kovářstvím. Až do 30.leté války se také jednalo spíše o české město, svědčí o tom česky psané městské dokumenty. Díky blízkosti Bavorska byla však většina obyvatel bilingvní, v roce 1713 dosáhly Kašperské Hory 850 obyvatel.

Zvrat nastal v 17. století, kdy celá oblast prošla výraznou germanizací, němčina si získávala stále silnější pozici a poněmčovala se dokonce i příjmení zdejších obyvatel (*Pavel Ambrož* -> *Paul Ambross*). Vliv němčiny se zachoval až do 20. století, v roce 1916 zde vznikla německá reálka, kterou navštěvovalo 270 žáků.

Konflikty mezi Čechy a Němci začaly po vzniku samostatného Československa v roce 1918 a ještě více se prohloubily zejména ve 30. letech 20. století a za 2. světové války. Po 2. světové válce zde žilo 2 700 obyvatel, z čehož 2 500 byli Němci. V dubnu 1946 začal ve městě řízený odsun německého obyvatelstva, během kterého ve 14 etapách opustilo Kašperské Hory celkem 1 834 obyvatel. Dalších cca 500 německých obyvatel odešlo z města neoficiálně. V roce 1947 zde žilo už jen 115 Němců. V roce 2001, kdy město obývalo 1 603 obyvatel, se jich 1 528 hlásilo k české národnosti.

Pro vytvoření materiálového korpusu bylo nezbytné získat současný seznam všech obyvatel Kašperských Hor. V dubnu 2018 jsem proto absolvovala cestu do města na sjednanou osobní schůzku se starostou a tajemnicí města Kašperské Hory. S nimi jsem svůj požadavek projednala. Bylo rovněž nutné doložit oficiální žádost, která poté musela

být schválena městským právním zástupcem. Moje žádost byla vyřízena kladně, s podmínkou, že nedojde k porušení nařízení GDPR.

V červenci 2018 jsem absolvovala druhou cestu na Městský úřad Kašperské Hory, kde mi byl poskytnut seznam příjmení obyvatel, aktuální k 29. 8. 2018 (křestní jméno, rodné číslo, adresa bydliště a veškeré další údaje byly vymazány).

Při posuzování, zda se jedná o německé příjmení, či nikoliv, jsem pracovala s několika publikacemi a zdroji. Jako hlavní zdroj sloužily publikace: *BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů, svazek I (1998)* a *BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů, svazek II (1998)*. Bylo zjištěno, že v Kašperských Horách se nachází celkem 329 nositelů německých příjmení (170 žen a 159 mužů). Celkem 22,31 % obyvatel města má tedy příjmení německého původu.

Tato německá příjmení byla následně rozdělena do sémanticko-motivačních typů a do čtyř základních kategorií: *Německá příjmení Čechů z osobních jmen*, *Německá příjmení Čechů z toponym a jiných vlastních jmen*, *Příjmení z apelativ* a *Příjmení z jiných slovních druhů než substantiv* (Beneš, 1998).

Při detailní analýze bylo zjištěno, že nejvíce německých příjmení spadá do kategorie *Příjmení z apelativ – Příjmení z názvu povolání*. Jedná se např. o příjmení *Aizner, Cinegr, Löffelman, Hüttner, Fischer, Fořt, Waldmann, Štech* nebo *Schmied*.

Do současných německých příjmení obyvatel Kašperských Hor se tak až do dneška promítá poloha a historie města a s tím související profese, které zdejší obyvatelé již od středověku vykonávali.

I přes masivní odsun německých obyvatel z Kašperských Hor po 2. světové válce (14 etap), kdy zde v roce 1947 zbylo jen 115 Němců, je v obci dodnes patrný vyšší podíl německých příjmení (22,31 %), než je celkový průměrný počet nositelů německých příjmení v celé České republice (cca 13 %).⁶¹ Obojí je způsobeno umístěním Kašperských Hor v česko-bavorském příhraničí a jejich dlouhou česko-německou historií, od vzniku malých hornických osad, obývaných převážně německými pracovníky, obchodování po *Zlaté stezce*, až po 21. století.

⁶¹ MATUŠOVÁ, Jana. Německá vlastní jména v češtině. Vydání první. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015, s. 60.

LITERATURA A ZDROJE

PRAMENY

Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – I.-II. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton N 51, sign. III/8.

Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – III.-V. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton N 52, sign. III/8.

Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – VI.-VII. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton N 53, sign. III/8.

Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – VIII.-X. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton N 54, sign. III/8.

Okresní národní výbor Sušice, Sběrné středisko Dlouhá Ves – odsun – XI.-XIV. transport, 1946. SOkA Klatovy, karton N 55, sign. III/8.

Pamětní kniha města Kašperské Hory: díl I. [online]. SOkA Klatovy, datace 1945–1971 (1974) [cit. 2019-01-05]. Kronika dostupná na: http://www.portafontium.eu/iipimage/30460028/soap-kt_00096_mesto-kasperske-hory-1945-1974_0060?x=257&y=259&w=947&h=356

ODBORNÁ LITERATURA A TIŠTĚNÉ ZDROJE:

BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 1998. sv. 1. ISBN 80-7044-212-3.

BENEŠ, Josef. Německá příjmení u Čechů. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 1998. sv. 2. ISBN 80-7044-212-3.

GOTTSCHALD, Max. Deutsche Namenkunde: Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung. Druhé, rozšířené vydání. Mnichov: J. F. Lehmanns Verlag, 1942.

HORPENIAK, Vladimír, ed. Kašperské Hory: Informace o městě, jeho památkách a historii slavné Zlaté stezky. Kašperské Hory: Muzeum Šumavy, 1991.

HORPENIAK, Vladimír, ed. Karel IV. a zlaté horní Pootaví. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2016. ISBN 978-80-87235-04-1.

HORPENIAK, Vladimír a Jaroslav NĚMEC. Město Kašperské Hory na počátku nového tisíciletí. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Hudebním vydavatelstvím Kneifl, 2001.

HORNUNG, Maria. Lexikon österreichischer Familiennamen. Wien: öbv & hpt Verlag, 2002. ISBN 3-209-03791-4.

HUBENÝ, Pavel. Okres Klatovy = Kreis Klatovy = Klatovy district. Klatovy: Referát kultury Okresního úřadu v Klatovech prostřednictvím RRA Šumava, [2000?]. ISBN 80-239-9033-0.

KILIÁN, Jan. Kašperské Hory za třicetileté války. Vydání první. Praha: ViaCentrum s.r.o. pro Západočeskou univerzitu v Plzni, 2015.

KNAPPOVÁ, Miloslava. Naše a cizí příjmení v současné češtině. Liberec: Tax Az Kort, 2002. ISBN 80-238-8173-6.

KOHLHEIM, Volker a KOHLHEIM Rosa. Familiennamen. Herkunft und Bedeutung von 20.000 Nachnamen. 2. völlig neu bearbeitete Auflage. Duden, Mannheim u. a. 2005, ISBN 3-411-70852-2

KUBŮ, František a ZAVŘEL, Petr. Zlatá stezka: historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 3., Úsek Kašperské Hory – státní hranice. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2009. ISBN 978-80-87311-06-6.

MATÚŠOVÁ, Jana. Německá vlastní jména v češtině. Vydání první. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. ISBN 978-80-7422-369-3.

Městský úřad Kašperské Hory, výpis z evidence obyvatel aktuální k 29.08.2018.

MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, s.r.o., 2015. ISBN 978-80-86781-26-6.

NEUMANN, Horst. Das große Buch der Familiennamen. Niedernhausen: Falken-Verlag, 1994. ISBN 3-8068-4781-9.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Kašperské Hory. Místopisný průvodce po České republice [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8765/kasperske-hory/pocet-obyvatel/>

Kašperské Hory. Regionální informační servis (RIS) [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/scitani-lidu-domu-a-bytu-2001?zuj=556432#p4>

O původu příjmení. Český rozhlas [online]. [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: https://www.rozhlas.cz/cesky/puvodprijmeni/_archiv

Příjmení.cz [online]. [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: <http://www.prijmeni.cz/>

Řádky z historie. Oficiální web města Kašperské Hory [online]. [cit. 2019-01-03].
Dostupné z: <https://www.kasphory.cz/turista/poznej-kasperky/historie>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Listina Karla IV. zmiňující *Zlatou stezku*

Příloha č. 2: Mapa Kašperských Hor a okolí ze 17. století

Příloha č. 3: Pozůstatky *Zlaté cesty*

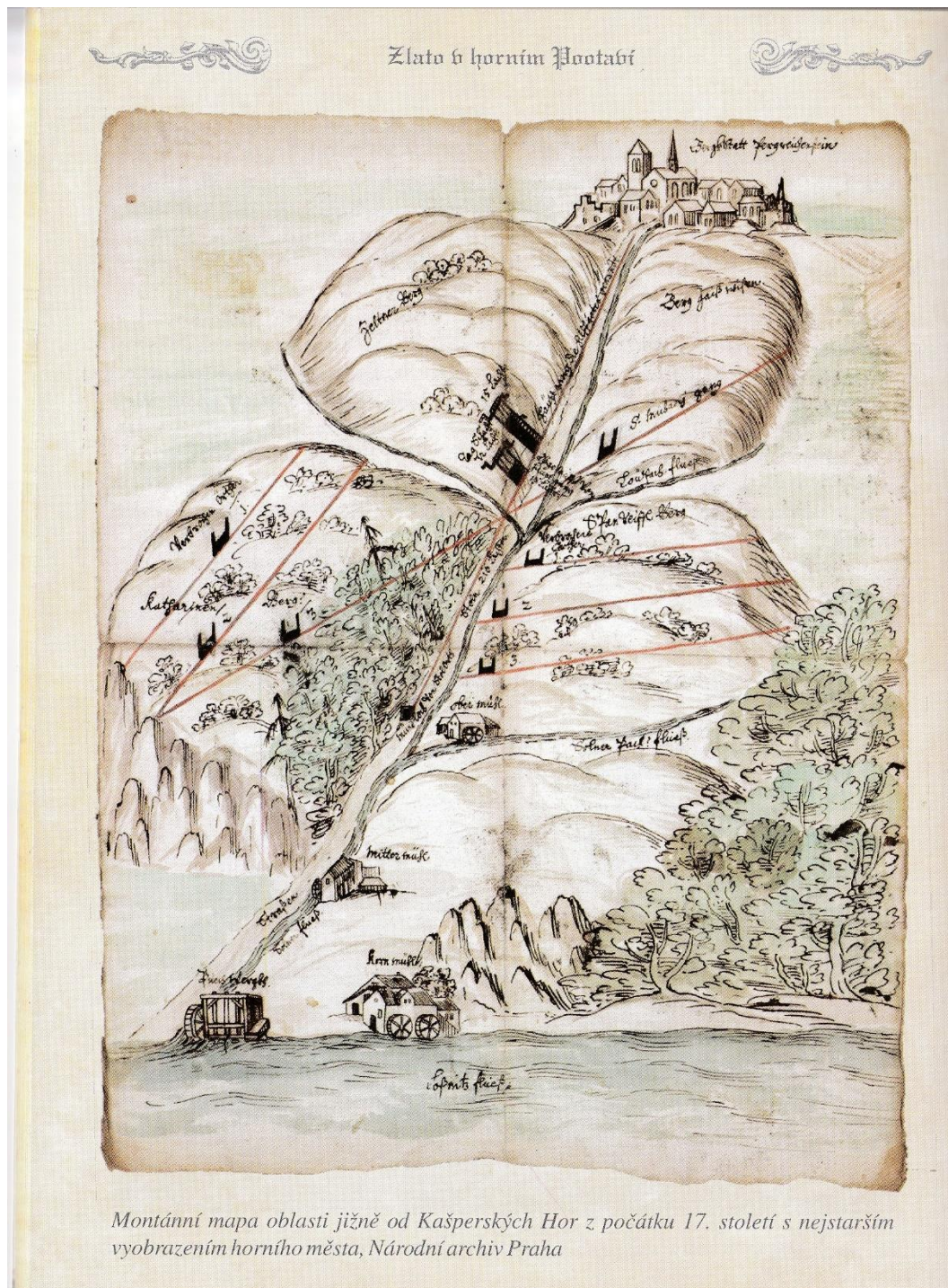
Příloha č. 4: Kašperské Hory dnes

Příloha č. 1: Listina Karla IV. zmiňující Zlatou stezku

Zdroj: HROPENIAK, Vladimír, ed. Karel IV. a zlaté horní Pootaví. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2016, s. 36.

Příloha č. 2: Mapa Kašperských Hor a okolí ze 17. století

Montánní mapa oblasti jižně od Kašperských Hor z počátku 17. století s nejstarším vyobrazením horního města, Národní archiv Praha

Zdroj: HORPENIAK, Vladimír, ed. Karel IV. a zlaté horní Pootaví. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2016, s. 26.

Příloha č. 3: Pozůstatky *Zlaté cesty*

Zdroj: HROPENIAK, Vladimír, ed. Karel IV. a zlaté horní Pootaví. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2016, s. 40.

Příloha č. 4: Kašperské Hory dnes

Zdroj: HORPENIAK, Vladimír a Jaroslav NĚMEC. Město Kašperské Hory na počátku nového tisíciletí. Kašperské Hory: Město Kašperské Hory ve spolupráci s Hudebním vydavatelstvím Kneifl, 2001, s. 2.